

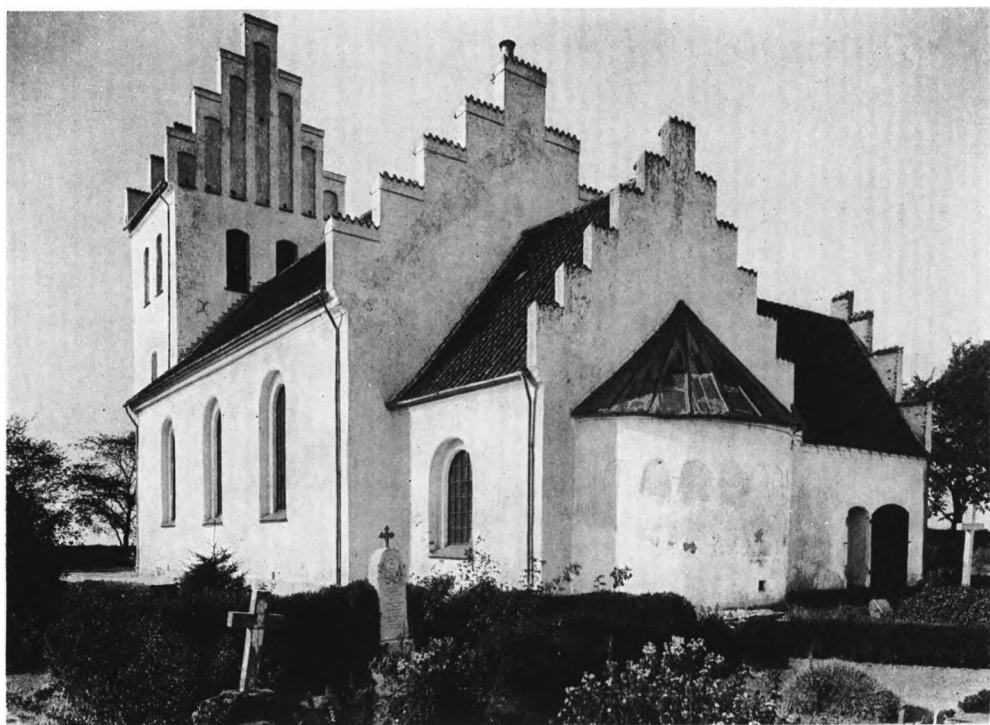


Fig. 1. Kirke-Hyllinge. Ydre, set fra Sydøst.

Hude 1911

KIRKE-HYLLINGE KIRKE

VOLBORG HERRED

Kirken, om hvis Forhold i Middelalderen intet vides, laa efter Reformationen under Kronen¹ (sml. Altertavle S. 914). Den blev 1649 overdraget til Niels Trolle til Trolholm og Ryegaard, og sammen med sidstnævnte Gaard, blandt hvis Ejere var Geheime-raad Fr. Chr. Rosenkrantz (sml. Altersølv S. 915), indlemmedes den 1804 i Stamhuset Rosenkrantz, i hvis Besiddelse den forblev. Kirken overgik til Selveje 1. Januar 1910.

Efter *Sagnet* blev Kirken først opført inde i Byen, men blev flyttet af Trolde. En Sten paa Kyndeløse Mark siges at være kastet efter Kirken. Folkeoverleveringen har ogsaa husket Taarnenes Sammenstyrtning (sml. S. 906), men det siges ogsaa, at det ene af Kir-kens to Taarne blev slaaet ned af en Trolde med Sten, der ligger paa Ourø².

Den meget højtliggende Kirke, der er synlig viden om, ligger ikke i selve Kirke-Hyllinge By, men fjernet ca. 1 km i sydvestlig Retning fra denne. Kirkegaarden hegnes af omsatte Kampestensdiger.

Bygningen bestaar af romansk Apsis, Kor og Skib, hvis Vestende har baaret †Tvillingtaarne, gotisk Sakristi ved Korets Nordside, Taarn fra 1763. Der har været et †Vaabenhus i Syd. Orienteringen har stærk sydlig Afvigelse.

Den romanske *Fraadstenskirke*, som tilhører det ældre Sæt Kirker med

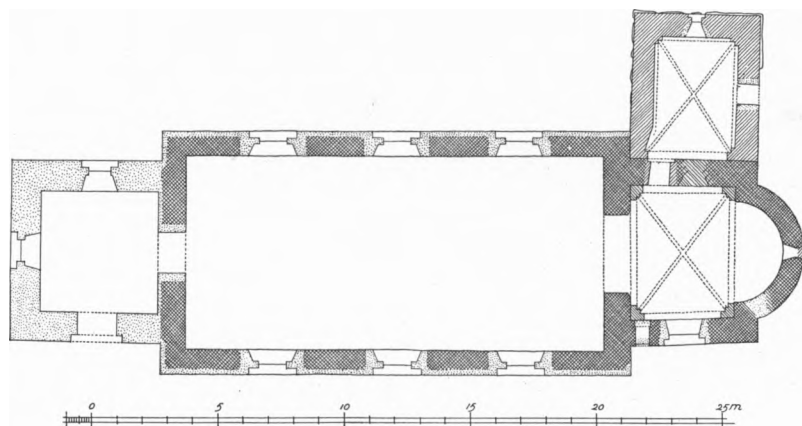
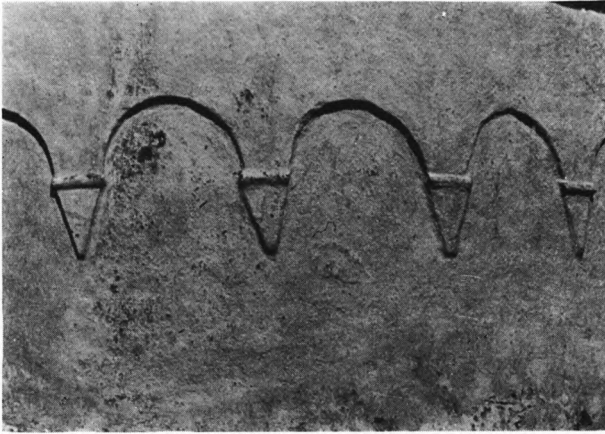


Fig. 2. Kirke-Hyllinge. Plan. 1:300. Maalt af El. M. 1946.

Tvillingtaarne, er saavel i Planudformning som Størrelse nær beslægtet med Tveje-Merløse (Holbæk Amt), der ogsaa er opført af Fraadsten, men med Anvendelse af kløvet Kamp. Godt bevaret staar nu kun Apsiden og Koret, hvis Bredde er større end Længden (sml. Kirke-Saaby S. 853), sat af veltilhugne Fraadstenskvadre i stærkt varierende Størrelser, der, som det ses fra Kor- og Sakristiløftet, har staaet dækket af groft Puds baade ind- og udvendig. Den indvendige Puds er endnu i romansk Tid blevet ophugget og dækket af et Lag fint, glittet Kalkmaleripuds. Nogen Sokkel ses ikke mere, men Apsiden har foroven en kun svagt fremspringende Rundbuefrise, der hviler paa tresidede Konsoller med Rundstav foroven (Fig. 3). Indvendig ses et i Lysningen blændet, smiget Cirkelvindue, ca. 68 cm i indvendig, ca. 45 i udvendig Murflugt og ca. 31—32 cm i Lysningen, hvor der sidder Rester af den romanske Trækarm. Vestligt paa Korets Sydside findes en smal, nu tilmuret Præstedør, halvvejs gemt bag den yngre Hvælvingspille. En Undersøgelse 1913 viste, at den er 66,5 cm bred indvendig, iberegnet en 4 cm Fals, og fladt afdækket med Fraadsten. I den ydre Dæksten er der indhugget et halvrundt Tympanonfelt.

I Vangernes Puds findes der indridset Kors og Menneskehoveder samt enkelte Majuskler og Runerne u h.

Af det romanske Skib, hvis Murhøjde mellem Terrænet og Gesimsen knap er 6 m, staar nu, efter Taarnets Nedstyrtning, muligvis kun Triumfmuren og Langmurene; om den gamle Vestmur er bevaret eller muret helt af ny, kan kun afgøres ved Afbankning; Spring i Murtykkelsen antyder ialfald visse Ændringer. I det *Indre* har den runde Triumfbue i Vederlagshøjde Kragbaand med nedadvendende Skraakant. Apsiden dækkes af et Halvkuppelhvælv. Kor og Skib har haft fladt Loft. — Paa Triumfgavlens Østside og Korgavlens Vestside ses Aftryk af et romansk Tagværk med Skraastivere og 14 cm svære Spær. Om †*Taarne* hedder det i Kaldsbogen: »Anno 1761 d. 3. Martii over-



K. W. 1945

Fig. 3. Kirke-Hyllinge. Detail af Apsidens Rundbuefrise (S. 906).

gik Hyllinge Kirke den ulykkelige Hændelse, at da der blev ringet med Klokkerne over en Mand ..., som med flere andre bleve druknede ..., faldt begge Kirketaarne, som den forhen var ziret med, lige over Kirkens Hvælvinger, hvorved fem Mennesker blev ihjelslagne ... og blev Grunden igen lagt til Kirkens Opbyggelse 3. April 1762 ... Endelig blev første Gang Gudstjeneste holdet i Hyllinge Kirke 1763 ..., saa at jeg nu har Hyllinge Kirke i en saadan Stand, at den overgaar alle andre Kirker af Skønhed paa Landet i Sædland«. Om disse Tvillingtaarnes Udseende og Konstruktion er ellers intet oplyst. Paa Grund af Skibets anselige Længde i Forhold til Bredden og det beskedne Kor, er det sandsynligst, at Taarnene i Lighed med Tveje-Merløses har været bygget over Skibets Vestende, hvor deres Østmure da maa have hvilet paa Arkader.

Omdannelser og Udvidelser. I senromansk Tid blev der i Korets Nordmur brudt et stort, rundbuet Vindue. Det skimtes nu indvendig, noget forskudt til Øst, tilmuret med Munkesten. Maalene synes at være 160 x 120 cm, svarende til et lignende stort, senromansk Vindue i Kisserup (S. 864).

O. 1350 er *Koret* blevet *overhvælvet* med et Krydshvælv, der hviler paa dobbeltfalsede Piller med Helstens Fremspring for Vægbuer og Halvstens for Ribber. I Vederlagshøjde er der to smalle, ca. 4 cm høje, udkragede Baand, adskilt af et glat Skifte. De ret flade Kapper, der i fire af Sviklerne har Trækuller, er Helstens forneden, Halvstens foroven, uden Overribber, men med en stor Topforstærkning. I Lommerne er der oprindelig Udfyldning, der ligesom Hvælvets Overside dækkes af et ret tykt, oprindeligt Pudslag. — Skibet har haft *†Hvælv*, der som nævnt blev ødelagt ved Taarnenes Nedstyrtning. Samtidig med Hvælvs!agningen er sikkert Falsgesimsen og Gavlforhøjelsen med 11 brynede Kamtakker samt Forhøjelsen af Apsiden med tre Munkestensskifter

og Falsgesims. Gotisk var endvidere den 1913 fjernede Udmuring med Munkesten af Apsidens Cirkelvindue, og det samme gælder vistnok et spidsbuet, nu tilmuret Sydvindue (ca. 112 x 92 cm) i Apsiden.

Det sengotiske *Sakristi*, af Munkesten over Syld af store Kampesten, dækker hele Korets Nordside. Flankemurene har Bloktandgesims og Gavlen syv Kamtakker og fem Høj blændinger, den midterste en Dobbeltblænding med vandret, falset Overside og delt af en Halvstens Stav, de øvrige spidsbuede. I Øst og Nord har der været rundbuede, falsede Vinduer, det nordre omdannet indefter, det østre fortrængt af en fladrundbuet Dør, formentlig fra 1700'rne. Døren til Koret er falset, med høj Fladbue; den sidder saa langt mod Vest, at den vestre Flankemur indvendig er trukket tilbage i et Knæk, og der er ikke ved Hvælvsлагningen, som er samtidig, blevet Plads til nogen Hjørnepille. Det simple Krydshvælv hviler iøvrigt paa falsede Hjørnepiller, Helstens Skjoldbue mod Koret og Halvstens (rulskiftemurede) til de andre Sider samt Halvstens Ribber; paa Oversiden er Kapperne stærkt puklede, og der er Helstens Overribber.

Taarnet i Vest er opført efter 1761, og selv om Præsten ikke direkte omtaler det i den ovenanførte Notits, kan man af hans panegyriske Udtalelser slutte, at ogsaa det maa have staaet færdigt 1763³. Det er over Sokkel af tilhuggede Granitsten opført af blandet Materiale, smaa Mursten og Fraadsten; de ydre Mure er af Mursten, de indre, saavidt ses, gennemgaaende af Fraadsten, ifølge Kornerup indtil Underkanten af Mellemstokværkets Glugger. Taarnrummet, der benyttes som Vaabenhus, har rundbuet, udvendig falset Indgangsdør i Syd, rundbuet, udvendig falset Vestvindue, en meget høj og smal Rundbue til Skibet og overdækkes af fladt Gipsloft. Mellemstokværket, der har en fladbuet Aabning i Syd, staar i Forbindelse med Skibets Loft ved en samtidig Dør. Klokkestokværket har til hvert Verdenshjørne et Par fladbuede Glamhuller, hvoraf det ene til hver Side er blændet. Gavlenes syv fladbuede Højblændinger svarer til Antallet af Kamtakker.

†*Vaabenhus* nævnes 1620 (Synsforretning).

Samtidig med Opførelsen af Taarnet blev Skibet Genstand for en indgribende Ændring og Istandsættelse. De udvendige Mure blev helt skalmurede med smaa, gule Sten og fik ligesom Taarnet Sokkel af kløvede Granitsten og en stærkt leddelt Barokgesims og Østgavlen ni til Taarnet svarende Kamtakker. De nye Vinduer blev rundbuede og falsede. I Stedet for de tidligere Hvælv blev der i Skibet lagt Bræddeloft, som endnu 1839 var bemalet med smaa Skyer⁴; det nuværende Gipsloft med Hulkehl stammer fra o. 1850. Saavel udvendig som indvendig dækkes Murværket af et tykt Lag glat Puds, der hindrer nærmere Undersøgelse.

Alle Kirkens Bygningsafsnit staar hvidtede. Af Tagværkerne er kun Sakri-



E. Ilothe 1929

Fig. 4. Kirke-Hyllinge. Romansk Kalkmaleri paa Korbuens Underside (S. 910).



E. Rothe 1929

Fig. 5. Kirke-Hyllinge. Romansk Kalkmaleri paa Korbuens Underside (S. 910).



E. Rothe 1929

Fig. 6. Kirke-Hyllinge. Gotiske Kalkmalerier i Korets Østkappe (S. 912).



E. Rothe 1929

Fig. 7. Kirke-Hyllinge. Gotiske Kalkmalerier i Korets Sydkappe (S. 912).

stiets delvis gammelt, af Eg, med eet Lag Hanebaand og bladede Forbindelser. Kirkens Tage er hængt med røde Vingetegl undtagen Korets, der er kobbertækket; 1618 købtes Tækkebly til den nordre Side af Kirken hen mod Taarnet (Rgsk.).

KALKMALERIER

Kirken har Kalkmalerier fra romansk Tid paa Korbuens Underside tilhørende den store sjællandske Værkstedsguppe og sengotiske Malerier fra Isefjordsmesterens Værksted paa Apsidens og Korets Hvælv. Billederne blev fremdraget 1913 og restaureredes 1915 af Eigil Rothe.

De værdifulde *romanske Kalkmalerier*, der tilhører Tiden 1150—75, hører sammen med Sæby (Holbæk Amt) til de ældste og fornemste Arbejder inden for den nævnte Gruppe. Muligvis henviser Ansigtens ejendommelige fremmedartede Type dem til en udenlandsk Kunstner. Dekorationens Skema er det samme som i Kirkerup (S. 750) og Gundsømagle (S. 780), tre Cirkelmedailoner med Brystbilleder, forbundet af Prismestavskors paa mønstret Bund



Fig. 8. Kirke-Hyllinge. Gotisk Kalkmaleri i Korets Nordkappe (S. 912).

E. Rothe 1929

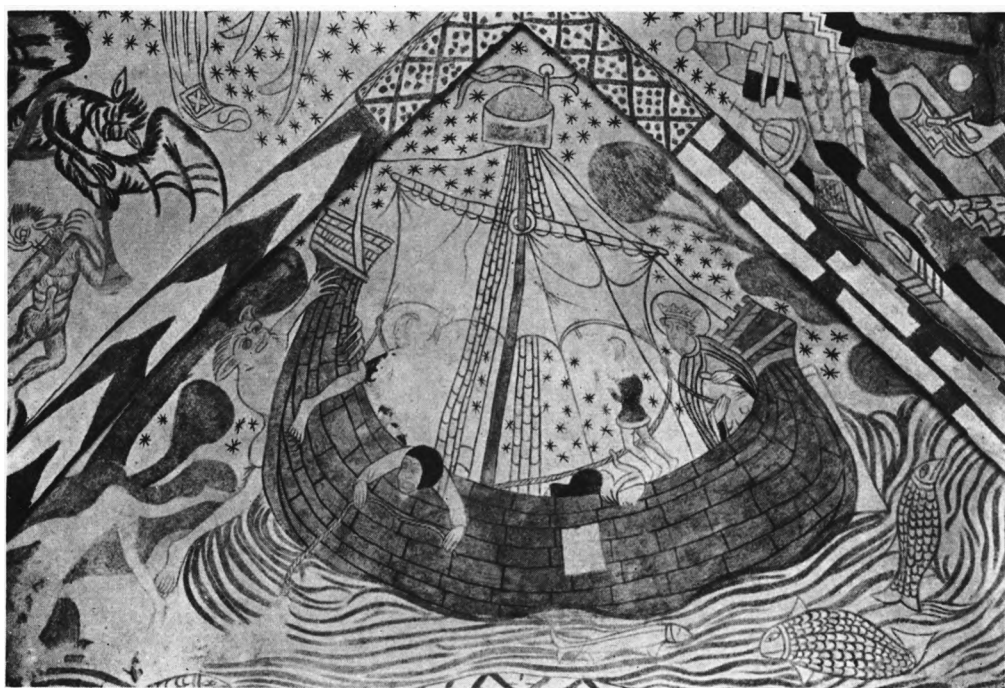


Fig. 9. Kirke-Hyllinge. Gotisk Kalkmaleri i Korets Vestkappe (S. 912).

E. Rothe 1929

inden for brede Randstriber. I Buens Top ses Maria med Hænderne foran Brystet (Fig. 4), til Syd Andreas og til Nord en anden Apostel (Fig. 5). De bevarede Navne staar med Majuskler tværs over Medaillonens Bund, af Andreas' Navn er kun Bogstaverne: -DRAS bevaret, i den nordre Medaillon ingen. Dekorationen, der er en af de bedst bevarede romanske, staar paa glittet Pudslag. Bunden i Medaillonerne er blaa og i det mønstrede Bundfelt udenom varm rødlig-brun med Ornamenterne i lysere Toner. Glorierne, der ikke er modellerede, er gulbrune.

De *gotiske Kalkmalerier* i Korhvælvets Kapper er ordnet paa omtrent samme Maade som Billederne fra samme Værksted i Vallensbæk (S. 504) i et øvre større Billede, hvis Underkant markeres af den for Værkstedet karakteristiske Siksakbort og herunder i Kappefligene mindre Scener.

I Vestkappen fremstilles Hellig Olavs Sejlad (Fig. 9; sml. Vallensbæk S. 505). I en Kogge af samme Type som i Vallensbæk sidder Helgenkongen til Rors (uden Økse); det oprørte Hav og Skibets Bevægelse, der er langt bedre skildret end i Vallensbæk, understreges af den søsyge Mand, der offer over Rælingen. En Havtroll søger at hindre Sejladsen ved at klynge sig til Skibets Forstavn. Billederne i de tre andre Kapper slutter sig til den samtidige Fremstilling af Kristus som Verdensdommer, hvoraf helt ødelagte Rester fremdroges i Apsidens Halvkuppelhvælv. I Øst- og Sydkappen kalder Dommedagsengle med Basun de døde (i Sviklerne) op af deres Grave (Fig. 6); paa Skriftbaandene, der udgaar fra Basunerne, læses med Minuskler paa Latin: »Staar op I døde og kommer til Guds Dom«. I Østkappen ser man videre som Midtpunkt Ærkeengelen Mikael som Sjælevejer, bag ham samler Maria de frelste, som er i lange Kjortler, under sin beskyttende Kappe, mens en Djævel paa hans anden Side slæber bort med en nøgen Sjæl paa Ryggen. Sydkappen skildrer de fordømtes Skæbne: en Djævel kører af Sted med en Kvinde i en Hjulbør (Fig. 7), mens en anden har samlet et Bundt Sjæle i et Tov og trækker dem mod det flammende Gab, hvor andre Sjæle styrtes ned hjulpet af en tredie Djævel, der støder til dem med en Stok. I Nordkappen fører S. Peter og en Engel de salige til Himmeriges Borg (Fig. 8).

Maleren opererer, som i Maaløv (S. 624), mest med Stregkonturer og fylder sjældent Fladerne ud med Farver som i Vallensbæk. Baggrunden er stjernestrøet. Paa Ribber og Vægbuer er der Siksakbaand, der danner en Art kubiske Mønstre af lagdelt ordnede Klodser eller Sten. Apsidens Billeder, der er overkalkede, afgrænsedes forneden af en Tæppedekoration. Farverne er især rødbrunt, okkergult, graat og sort; grønt er kun sparsomt anvendt som Aftoning paa nogle Gevandter. Konturerne er sorte. Kalkmalerierne er nu ret udviskede og medtagne af Røg.



Fig. 10. Kirke-Hyllinge. Detail af Altertavle (S. 914).

Hude 1912

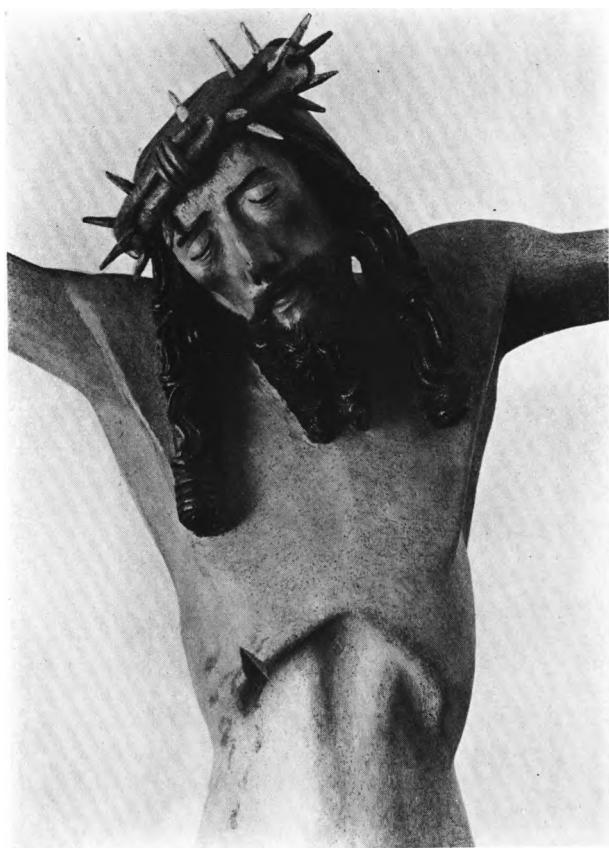
INVENTAR

Alterbord, sikkert middelalderligt, muret og nu overpudset; Bordpladen har en 7 cm fremspringende Skraakant. Under Apsisbuen.

Alterbordspanel i Bruskbarok, fra o. 1640. Forsiden har tre, Smalsiderne hver een Fylding, hvis Rammer har barokke Udtungninger, der har sluttet sig til nu tabte Bosser; forsvundet er ogsaa det paa Rammerne limede Fladsnit samt flere af de ledsagende Lister. Paa Rammestykkerne mellem Felterne sidder joniske Hermer, afvekslende mandlige og kvindelige, med Volutarme og Brusk-skafter. Ved Alterskrankens Anbringelse og Bordets Udvidelse mod Vest med ca. 22 cm er Smalsidernes ene Herme blevet fjernet. De oprindelige Farver er bevaret, overvejende rødt med lidt brunt samt Legemsfarve paa Hermerne; Fyldingerne har Brokadesmønster. Bordet dækkes af paasat Fløjl.

†*Alterklæde*. I Kaldsbogen noterer Præsten for 1810, at det prægtige, røde Alterklæde hver Helligdag maa paalægges og aftages og bevares i en Kuffert for ikke at beskadiges af Mus.

Altartavle (sml. Fig. 10) i Bruskbarok, o. 1630, fra samme Værksted som Osted (S. 791) og Kildebrønde (Tune Hrd.) Altartavler, den sidste fra 1631; fælles Træk er bl. a. Postamentgesimsens Englehoveder, der ser mod hinanden, og Sidefelternes Arkader med kraftige Æggestavrammer. Den arkitektoniske Opbygning er fast gennemført, men Snitværket er rigt bruskbarokt. Foran Storstykket staar fire glatte, korintiske Søjler, hvis Prydbælter har Relieffer, paa de to indre: Jesusbarnet med Verdenskuglen og Johannes Døberen med Skindkappe og Fane, paa de to ydre: Englebørn med lange Stave. Midtfeltet indrammes af en helt opløst Arkade med to bruskede, profilstillede Kvindehermer, Englehoveder i Buevinklerne og delvis affaldet Slutstens-Vrængemaske. I Sidefelterne findes reliefskaarne Figurer, Peter med Nøglerne og mod Sædvane med Andreaskors, og Paulus med Sværd, staaende i Arkader med omløbende Æggestav og Englehoveder i Buevinklerne (Ansigterne forsvundet), kronet af et Topstykke med Englehoved. Storvingerne ender i Englehoveder, og i Bruskværket sidder Smaabørn. Postamentgesimsens Rundled har viltet Bruskværk omkring en Engel og dets fire Bøjler Englehoveder, der parvis ser mod hinanden; Storgesimsens Krumknægte har vingede Englehoveder. Topstykket, der er lige saa bredt som Storstykkets Midtfelt, indeholder over et Postament et enkelt Felt med bred, tværkanneleret Ramme omkring Christian 4.s kronede Monogram i Bruskslyng, flankeret af to Kvindehermer, Tro og Haab. De bruskede Vinger løber ud i Børneoverkroppe og uden for dem paa Postamentgesimsen staar Engle med Palmegren og Basun. Gesimsen omfattes af to Englehoved-Bøjler. Topstykket, med Englehoved og Vrængemaske i Bruskværk, er nedtaget af Hensyn til Kalkmalerierne og ligger bag Tavlen.



Einar V. Jensen 1945

Fig. 11. Kirke-Hyllinge. Detail af Korbuekrucifiks (S. 916).

Midtfeltet indeholder et Maleri af Nadveren fra o. 1750, paa Træ. Staf-feringen, der udbedredes 1928⁵, er fra 1700'rne, men herunder ligger ældre Farver paa Kridtgrund. Farverne er overvejende rødt, blaåt og hvidt med megen Marmorering paa Søjleskafter og vandrette Led samt Guld; Figureerne har Legemsfarve. Opmalede Indskrifter med gylden Fraktur, i Fodstykket Joh. 6, 27, paa Frisen: »Jesu Christi hans Søns Blod renser os af alle Synder«, i Topstykket Apoc. 19, i dets Frise: »Ære være Gud i det høje«.

Altersølv. *Kalk*, stemplet med Københavns Byvaaben 1762, med rund, rokokagtigt drejet Fod, trinde, indknebne Skaftled og flad Knop, delt af tunget, vandret' Midtskive. Nyere Bæger. Under Foden graveret: Ao. 1762; Mestermærke for J. P. Lenoir (Bøje 448). Kalken og en †*Disk* skænktes 1763 af Kammerherre Rosenkrantz til Ryegaard (Kaldsbog). Ny *Disk*.

Sygekalk o. 1575—1600, ca. 12 cm høj, med sekstunget Fodplade og Fod, hvis Standkant bærer en støbt Bølgelinie, sekskantet Skaft og fladtrykt Knop, der midtdeles af en Bølgelinie og paa Over- og Undersiden har en sekstunget

Roset med fordybet Kontur og graverede Ornamenter. Det oprindelige Bæger hviler i seks støbte, fligede Blade. I Fodens Hulrum er der et Oblatgemme, lukket med et lille Laag. *Disk* med graveret Cirkelkors.

Alterstager fra 1800'rne, 44 cm høje, hvilende paa tre Volutfødder, med glat, trindt Skaft, der spidser nedadtil og paa Midten har en Indsnævring, hvorunder en Ring.

†*Processionsstige*. Af en sengotisk Processionsstige er bevaret den øverste, ottekantede * Plade med hulstavprofileret Kant og rød og blaa Maling paa Kridtgrund; paa Undersiden en forgyldt Stjerne. Siden 1915 i Nationalmuseet.

†*Messehagel* af gult Fløjls anskaffedes 1617 (Rgsk.).

Døbefont, romansk, af Granit, en Variant af Roskildetypen⁶; den cementfyldte Kumme, Tvm. 68 cm, er glat, Foden keglestubformet.

Daabsfad o. 1550—75, af sydtysk Arbejde, i Bunden ses Bebudelsen omgivet af Minuskelring og Hjort-og-Hund-Bort, der gentages paa Randen. Fadet købtes 1617 hos Isack Kandestøber i København for 48 Mark, og det gamle †*Fad* solgtes for 2½ Mark (Rgsk.).

†*Daabskande* af Tin og †*Kristentøj* med Hue og Smæk, af Brokade og kantet med Sølvkniplinger, skænkedes 1763 af Kammerherre Rosenkrantz til Rye-gaard (Kaldsbog).

Korbuekrucifiks (Fig. 11) o. 1510—20, maaske af Næstved Krucifiks-Mester⁷. Figuren, der er 159 cm høj, har strakte Arme (Fingrene fornyede), lukkede Øjne, to stive Skulderlokker, der er udhulede som Rør, markeret Brystkasse, stramt Lændeklæde (højre Flig mangler) og overlagte Fødder. Korstræet har plan Forside og brede Skraakanter, brudt af halvrunde, hulede Tunger, Glorieskive med Firpasfordybning og firpasformede, spinkelt kantprofilerede, nu tomme Endefelter (det nedre mangler). Figuren og Stafferingen, fra 1700'rne, restaureredes 1945⁸. Graalig Karnation, mørkebrunt Haar og Skæg, rødt og blaat Lændeklæde; Korstræet er grønt med blegrode Skiver, hvidgul Glorie og blaa Bund i Firpasfelterne. Paa Triumfvæggen.

Prædikestol i Senbarok, sikkert samtidig med Kirkens Istandsættelse efter Taarnenes Nedstyrtning. Det enkle Snedkerarbejde har seks Fag, hvoraf det ene danner Forbindelse med Opgangen. I Storfelterne er der simple Arkader, paa Hjørnerne Pilastre med fremadvunget Underparti. Gesims og Postamentet er ganske rigt profileret, de smaa Hængestykker udsavede i usymmetriske Konturer. Nyere Fodstolpe. Ved Opgangen, hvis Vægpanel har enkle Fyldinger, sidder en kraftig Volutvinge. Samtidigt Rygskjold med glat Felt i svunget og knækket Ramme. Den ligeledes samtidige, ottekantede Himmel har profileret Underside med Hængedue, smaa lyreformede Topstykker og Vasespir paa Hjørnerne; i Nationalmuseet findes eet og et halvt *Topstykke.

Stolen staar i to blaa Farver (sikkert oprindelige) med lidt hvidt, gult, rødt

og Guld; i Arkaderne er malet Evangelisterne samt Peter og Paulus, fra 1925⁹.

Den tidligere †*Prædikestol* behøvede 1620 at »formales« (Synsforretn.).

Stolestaderne er fra 1913, i Rokoko¹⁰.

Af de gamle Stader fra 1760'erne er bevaret tre Gavle ved Prædikestolsopgangen, kronet af en Muslingeskal over to Volutter, svarende til Rye (S. 886), desuden et Panelstykke med langagtige Fyldinger, der paa Indersiden har Spejl. Blaagraat i to Toner med lidt hvidt.

Alle de øvrige var meget enkle med Cirkelroset over Profilliste; en *Prøve findes i Nationalmuseet, af Fyr.

Degnestol samtidig med de gamle Stader. Forsiden har to enkle, brede Fyldinger med profileret Spejl, den øverste danner en Laage. Under Pulten sidder to smalle Fyldinger, der danner Laage. Nyt Rygpanel. Stolen er nu anbragt op mod Korbuens Sydvang.

Pulpitur, samtidigt med Prædikestolen og de gamle Stolestader, baaret af to glatte, doriske Søjler paa høje Fodstykker; Forsidens Fyldinger har Spejl med indadbuede Hjørner.

Pengeblok (Fig. 13), sikkert samtidig med Pulpituret, cylindrisk, med Jernbaand, Pengeslidse og to Hængelaase. Blokken staar i Koret paa en profileret, jernbeslaaet Fod.

Lysekrone (Fig. 12) fra Begyndelsen af 1600'rne, men stærkt fornyet, sikkert 1763, da den skænkedes til Kirken af Sognepræsten Johannes Aubertin (Kaldsbog); af de 2 x 6 Lysearme er den nedre Række ny.

Klokker. 1) Støbt 1598 af Borchart Quellichmeier. Versaler mellem Buefriser med Bladfylde: »Me fecit Borchard Giellegeter anno 1598. Verbum Domini manet in æternum« (»mig gjorde B. G. i Aaret 1598. Herrens Ord bliver i Evighed«). Paa Legemet fire Medailloner med Pelikanen fodrende sine Unger. Tvm. 112 cm.

2) »Støbt af I. C. og H. Gamst København 1830«. Derover kraftig Akantus-bladfrise. Tvm. 97 cm.

†*Klokker*. Ved Klokkeskatten 1528 afleveredes en Klokke og 1602 endnu een¹¹.

Klokkestol fra 1760'erne, af Eg, til to Klokker.



V. H. 1931

Fig. 12. Kirke-Hyllinge. Lysekrone (S. 917).

GRAVMINDER

Epitafier. 1) O. 1768. Elisabeth Catharina Krone, født 28. Okt. 1715, død 20. Nov. 1768, gift med Sognepræst Johannes Aubertin, efter 23 Aars Ægteskab begravet i Sakristiet tillige med tre Sønner og to Døtre (to Sønner og to Døtre overlevende). Tavlen er opsat af Præsten, der er født 9. Okt. 1715, <død 30. Juli 1769 i sit Embedes 24. Aar>. Derefter Ps. 77, 5—6. Tavle af sort Kalksten med halvrund Midtgavl og store Skønskriftsbogstaver i Relief. Skriftfeltet omgives af en Bølgeranke med Blomster og Muslingeskalornamenter i Hjørnerne, foroven et Englehoved. Tværs over Skriftfeltet løber en Ranke, hvorunder forsænkede Relieffer af Kristus paa Korset og i Hjørnerne to Drengbørn, af hvilke det ene hviler paa et Kranie, det andet blæser Sæbebobler. I det øvre Buefelt ses en knælende Kvinde, hvem en Engel rækker Krans og Palmegren, alt meget naivt. Indsat i en svær Egetræsramme. Paa Skibets Sydvæg.

2) O. 1795. Hans Peter Pohlman, Sognepræst, født 9. Marts 1728, død 6. Marts 1795, Lærer ved det kgl. Vajsenhus i Kiøbenhavn i 9 Aar, Præst for Kornerup og Svogersløv i 10 Aar, til sidst for Hyllinge og Lyngbye i 25 Aar; gift med Maren Diizel (to Sønner, fire Døtre), der lod Mindet opsætte. Graa, sortflammet Marmortavle med profileret Fodstykke, foroven fladrundbuet afsluttet, med fordybet, gylden Kursiv; i Hjørnerne indsatte, hvide Marmorrosetter. I Sakristiets Sydvæg.

Mindetavle, opsat o. 1700 af Jørgen von Møinichen over fire »ikke ukendte Præster i det 17. Aarhundrede i Hyllinge-Lyngby og to Præstekoner, fremragende ved deres Slægt og Dyd«: 1) Morten Pedersen Hove, studerede ved de berømteste tyske Universiteter, fungerede i adskillige Aar ved Københavns Vor Frue og Slotskirken, 1602 Præst ved Hyllinge-Lyngby, død 1630 som Provst i Volborg Herred, 84 Aar gammel.

2) Niels Jensen Wind, »hvem hans Forgænger havde fundet her som forældreløs knap seks Aar gammel«, studerede ved Københavns og fremmede Universiteter, var (Hoves) Embedsbroder ved Saaby i seks Aar, døde 1644 knap 50 Aar gammel.

3) Hans Hansen Fjeraas fra Halland (Ferasio-Hallandus), Præst her i 17 Aar, død 1661 knap 46 Aar gammel.

4) Jørgen Mortensen von Møinichen fra Malmø, som efter i næsten eet Aar at have undervist i Metropolitanskolens tredie Klasse ved Hr. Niels Trolles Indflydelse blev Præst her og var det i <63> Aar, Provst i <44> Aar; død <13. Maj> 17<24, 87> Aar gammel.

»Dette Firkløver var formælet med tvende udmærkede Kvinder ... en Moder og en Datter«: 1) Marie Grønhof (Grønhoffera), Moder til 15 Børn

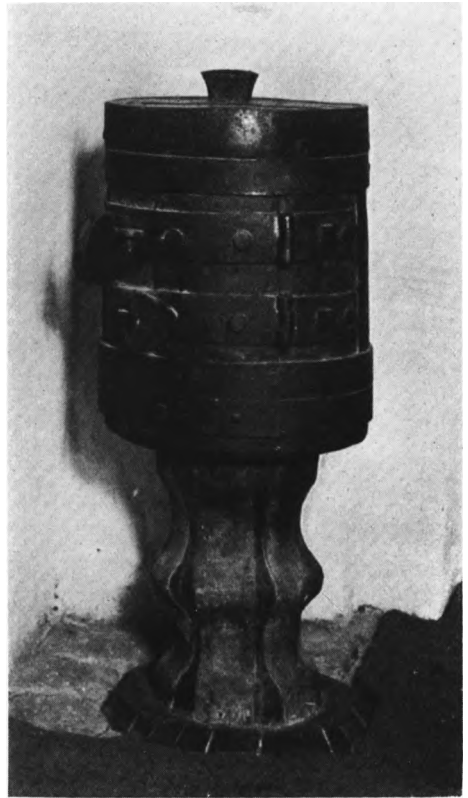
med Hove hendes første Mand, Bedstemoder til et lignende Antal Piger og Dreng, ikke Moder til nogen med sin anden Mand Wind.

2) Kirsten Mortensdatter Hove, vel-signet med seks Børn i første Ægteskab, med Tvillinger i det andet, Bedstemoder til 34 Dreng og Piger, Svigermoder til tre Svigersønner og seks Svigerdøtre.

Begges Aske er anbragt ved Siden af deres Ægtefællers, Moderens foran Hyllinge Kirkes Alter, Datterens foran samme Kirkes Prædikestol. Moderen døde 1656(?) over 76 Aar gammel, Datteren blev begravet 15. Maj 1699, begge havde begyndt deres 77. Leveaar. »Denne Mindetavle indviede til sine ærværdige Svigerfædre(!) og sin højtpriste Svigermoder, til sin berømmelige Forgænger, hans og sin elskede og savnede Hustru Jørgenn v. Møinichen«.

Latinsk Indskrift med gyldne Versaler paa sort Lærred i profileret, marmoreret Ramme, der har rundbuget Topstykke, hvori Maleri af Kristus som Verdensdommer; 235 x 162 cm. I Sakristiet.

Gravsten. O. 1662. Hans Hansen Fieraas, Lærer i København i fem Aar, Præst i Hyllinge og Lyndby i omtrent 12 Aar, gift med Christine Mortensdatter, død 8. Juli 1661, 46 Aar gl. Stenen er lagt af hans Efterfølger i Embede og Ægteskab, Jørgen Mortensen Møinichen, og Christine Mortensdatter, som blev gift 1662. Sort Kalksten, 284 x 138 cm, med fordybede Versaler, Indskriften er paa Latin. I Hjørnerne store Barokblomster. I Skibets Gulv.



V.H.1931

Fig. 13. Kirke-Hyllinge. Pengeblok (S. 917).

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1616—19 (RA). — Synsforretning 1620 (RA), Synsprotokoller 1820—22, 1823—53, 1854—84 (LA). — Kaldsbøger 1738—85, 1779—1840, 1803—1870 (LA). — Museumsindberetninger af K. Rahnson 1883, C. A. Jensen 1912 (Altertavle), Erik Zahle 1913, Eigil Rothe 1913 (Kalkmalerier), Poul Norlund 1913—14 (Præstedør) og 1919, Peter Kr. Andersen 1927 og 1928 (Altertavle), Einar V. Jensen 1946 (Krucifiks). Revideret af E. Moltke, Elna Møller og Kirsten Weber-Andersen 1945.

J. Kornerup: Gamle danske Landsbykirker med Tvillingtaarne, i Aarb. f. nord. Oldkynd. 1869. S. 17. — C. G. Schultz: Bidrag til de danske Tvillingtaarnes Udviklingshistorie, i AarbKbh. 1935. S. 127, 132.

F. Uldall: Notebog I. 1861—65. S. 143 (NM). — J. Kornerup: Notebog VIII. 1895—96. S. 11 og 14 (NM).

¹ Sjællands Stiftsbog 1567 (LA). Fortegnelser vedk. Kirker og Sognekald 1630 (RA).

² Optegnelser i Dansk Folkemindesamling. ³ Ifølge det i AarbKbh. 1914. S. 135 meddelte Sagn skal Munkesten fra det 1765 nedbrudte Eghohn være anvendt paa Hyllinge Kirke, men dette er næppe troligt, eftersom der ikke findes Munkesten i de efter Nedstyrtingen opførte Bygningsdele. ⁴ J. P. Mynsters Visitatsbøger (ed. Bj. Kornerup) II, 135. ⁵ Af Peter Kr. Andersen. ⁶ Mackeprang: Døbefonte S. 405. ⁷ Sml. DK Præstø S. 1074. ⁸ Af Einar V. Jensen. ⁹ Af Ole Søndergaard. ¹⁰ Efter Tegning af P. Linde. ¹¹ AarbKbh. 1917. S. 35.

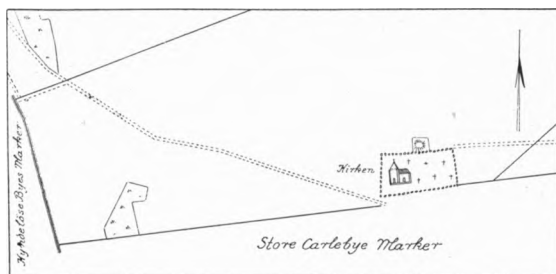


Fig. 14. Kirke-Hyllinge 1799.